

DOLGONOSI PASAVEC

PUJSEK NOVEGA SVETA

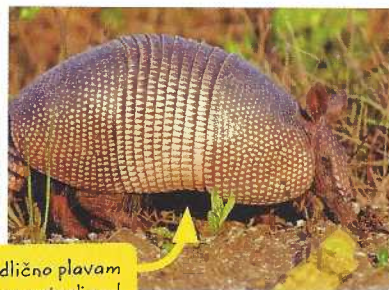
Saj ste že vsi prebrali Medveda Puja, mar ne? Potem dobro poznate njegovega prijatelja Pujska v značilni črtasti srajčki. Ko prvič srečaš dolgonosega pasavca, se ti kaj hitro porodi primerjava s pravljичnim Pujskom. Seveda pa dolgonosi pasavec nima prav nobene povezave s prašiči; je pa daljni sorodnik lenivca in mravljinčarja, ki ste ju spoznali v prejšnjih številkah Tačk. Z njima si deli predvsem zelo počasno presnovo.

Pujsek iz Medveda Puja spominja na pasavca.

DOLGONOSI PASAVEC JE MED NAJVEČJIMI PASAVCI

Pasavec se v svoji domovini imenuje *armadillo*, tako so ga poimenovali španski prišleki. Izraz v španščini pomeni »majhen in oklepljen«. Pasavci so edini živeči sesalci, ki imajo oklep. Zunanji oklep dolgonosega pasavca sestavljajo okostenele luske, ki so povezane z gibljivimi pasovi kože. Oklep prekriva hrbet, boke, glavo, rep in zunanje površine nog. Preostale dele telesa prekriva debela koža in trde dlake. Dolgonosi pasavec lahko potuje po vodi, tako da si poveča plovnost z goltanjem zraka. Na ta način si napihne želodec in črevesje. Zanimivo je, da lahko hodi tudi po dnu reke, saj zadržuje dih tudi do šest minut.

Odično plavam in se potapljam!

PRESELIMO SE V SEVERNO AMERIKO!

Tako kot vsi pasavci je tudi dolgonosi doma v novem svetu, kakor imenujemo obe ameriški celini skupaj. Njegovi predniki izvirajo iz Južne Amerike in so na sever prišli preko Panamske ožine. Včasih sta bili Severna in Južna Amerika samostojni celini, ki ju je ločeval ozek pas, v katerem so se prosto mešale vode Atlantskega in Tihega oceana. Pred približno 15 milijoni let sta na tem mestu pod Zemljino površino trčili dve plošči Zemljine skorje, kar je povzročilo številne podvodne vulkanske izbruhe, nastanek otokov in ozkega pasu kopnega – Panamske ožine. Ta je celini povezala med sabo. S to povezavo je bila ustvarjena pot za velike selitve živali v obeh smereh. Milijone let kasneje, natančno leta 1914, je človek celini ponovno ločil z izkopom Panamskega kanala. S tem si je ustvaril prosto plovno pot, tokrat iz Atlantskega v Tihi ocean.

VSI DOLGONOSI PASAVCI SE SKOTIJO KOT ČETVERČKI

Paritvena sezona dolgonosih pasavcev traja od dva do tri poletne mesece. Oplojeno jajčece se v maternici razvija štiri mesece. V tem času se razdeli na štiri identične zarodke, od katerih se nato vsak razvija samostojno. Po skotitvi pasavčevi

četverčki ostanejo tri mesece v brlogu in se hranijo z materinim mlekom. Spolno zrelost dosežejo pri enem letu in se nato razmnožujejo vsako leto do 15 let. Ali znate izračunati, koliko mladičev povrže posamezna dolgonosa pasavka v svojem življenju? Zараči velikega števila mladičev se vrsta hitro širi. Vse druge vrste pasavcev so zelo ogrožene. Ker so vsi potomci dolgonosega pasavca genetsko identični četverčki, so postali dober objekt za znanstvene raziskave.

DOBER SKRBNIK SVOJEGA PODZEMLJA

Dolgonosi pasavec je nočni samotar in iz brloga prileze ob mraku. Njegovo podzemno bivališče je zelo razpredeno, saj posamezna žival lahko vzdržuje tudi do 12 rogov. Rovi so približno 20 cm široki in se razprostirajo do 8 metrov v dolžino, globoki so do dva metra. Rove koplje z močnimi prednjimi tacami, na katerih ima ogromne kremplje. Svoje območje skrbno označi z urinom, iztrebki in izločki posebnih dišavnih žlez, ki jih ima na vekah, smrčku in nogah. Teritorij divje brani. Kadar se ne hrani, se počasi premika in ves čas vohlja za znaki morebitne nevarnosti. Kadar jo zazna, lahko teče z osupljivo hitrostjo. Ko je dovolj oddaljen, v tla hitro izkoplje luknjo in se vanjo skriva. Plenilci kaj hitro zapustijo zakopanega pasavca, saj ne morejo prebiti njegovega oklepa. Čeprav na splošno velja, da se pasavci pred sovražniki zvičujejo v oklepljeno kroglo, to dela le ena vrsta pasavcev in dolgonosi te sposobnosti nima.

DOLGONOSI PASAVEC IMA NAJRAJE ŽUŽELKE

S svojim dolgim rilcem divje išče hrošče, mravlje, termite in ličinke v rahli prsti in listnem opadu. Dolgonosi pasavec zelo slabo vidi, vendar ima izjemen voh. Z njim lahko zavoha žuželke, tudi če so zakopane zelo globoko. Iz tal jih izkoplje s kremplji in nato pobira z lepljivim jezikom. Žuželčji obrok si včasih obogati s dvoživkami in majhnimi plazilci. Še posebej v zimskih mesecih si postrže tudi s ptičjimi jajci ali celo mladiči sesalcev. Zelo majhen del njegove prehrane je sestavljen iz gob, gomoljev, sadežev in semen.

Dolgonosi pasavec z rilcem koplje po prsti, v kateri s svojim izjemnim vohom najde svoje najljubše žuželke, tudi če so zakopane zelo globoko.

MLADIČI SO POGOSTEJŠI PLEN KOT ODRASLI

Ker je njihov oklep še mehak in ker se hranijo tudi podnevi, so mladiči pogosto plen pum, kojotov, črnih medvedov, jaguarjev, aligatorjev in velikih ptic roparic. Največji plenilec dolgonosih pasavcev pa je človek, saj jih lovi zaradi mesa in oklepa, več tisoč pa jih vsako leto konča svoje življenje pod kolesi avtomobilov.

PASAVCI IN GOBAVOST

Pasavci so med redkimi živalmi, vključno z ljudmi, ki zbolijo za gobavostjo. Za okužbo z bakterijo, ki gobavost povzroča, so še posebej občutljivi zaradi izjemno nizke telesne temperature, ki je podobno kot temperatura človeške kože 34 °C. Danes so pasavci v ZDA tudi prenašalci te bolezni na človeka. Čeprav do tega pride izjemno redko, pa občasno pri ljudeh vseeno odkrijejo nekaj primerov bolezni tudi v ZDA. Gobavost je bila včasih zelo pogosta in tudi grozljiva bolezen, danes pa je redka in se uspešno zdravi z antibiotiki. Zanimivo pa je prepričanje znanstvenikov, da so se dolgonosi pasavci v resnici z gobavostjo okužili ob prvem stiku z ljudmi, vendar pa so kasneje postali njeni prenašalci.

Gobavost je nalezljiva bakterijska bolezen, ki je bila včasih neozdravljiva. Danes je redka in jo uspešno zdravijo z antibiotiki. Zaradi hudih sprememb na koži so se ljudje bolnikov z gobavostjo izogibali in jih včasih povsem izločili iz družbe. Bolnik izgubi občutek za mraz, vročino in bolečino.

Veterinarju pišite na naslov: PIL, 1536 Ljubljana, ali pil@mkz.si,
s pripisom VETERINAR, ali na www.pil.si.

Dragi Pilov veterinar!
Mislím, da bo moja ribica
dobila mladičke, ampak nisem
prepričana. Kako naj to izvem?
Ribica, 10 let

Draga Ribica!

Škoda, ker mi nisi napisala, kakšno vrsto ribic imaš, saj ti bom tako težje odgovorila na tvoje vprašanje. Večina ribjih vrst se razmnožuje z zunanjo oploditvijo. To pomeni, da samice v vodo sprostitjo jajčeca – ikre, ki jih samec nato osemeni. V tem primeru boš v akvariju na rastlinah in kamnih opazila bele pikice (ikre), iz katerih se bodo čez nekaj dni izvalile mladice. Nekatere vrste akvarijskih rib pa so živorodne (mečki, platiji, gupiji, moliji). Pri njih gre za notranjo oploditev. Samec oplodi samico, ta čez nekaj časa skoti mladice. Če bo tvoja ribica dobila mladičke, boš to izvedela le, če boš ribico dobro opazovala, saj se ji bo s časoma povečal obseg trebuščka.

Hej!
Spomladi imamo namen
kupiti majhnega mučka.
Doma imamo že nemškega
ovčarja, misliš, da se
bosta razumela? Imamo tudi dva
mačka, stara pet let. Kako se bo
muc razumel z njima?
Mačrka, 12 let

Pozdravljena, Mačrka!

Ali se bosta novi muček in tvoj nemški ovčar razumela, je odvisno od tega, kako se pes že sedaj vede do drugih dveh mačk. Če se do njiju obnaša agresivno, na njiju laja in se zapodi za njima, potem maček najverjetneje ne mara. Muček se

ga mogoče ne bo bal, saj mladički po navadi še ne poznajo strahu pred določenimi nevarnostmi in so precej pogumni. Zato moraš paziti, da ga pes ne bo poškodoval. Če pa tvoj kuža dobro sprejema družbo drugih živali, pa bosta mogoče postala prijatelja. Lahko se zgodi, da bo večji problem s tvojima mačkoma. Mogoče bosta zelo ljubosumna na mučka, nanj pihala, ga podila od hrane ali celo pretepala. Sčasoma se bosta navadila in ugotovila, da ju novi muc ne ogroža. Za to pa moraš poskrbeti tudi ti. Pomembno je predvsem to, da boš svojo pozornost posvečala vsem enako.

samček
pogosto
grize samičko
za noge ali
glavo? Prosim,
odgovori mi.

Hvala že vnaprej!
LJUBIČEVA-JUČA ŽIVALI
TAČKA, 9 let

Živijo, Tačka!

Samčki se tako obnašajo do samičk ob parjenju. Velikokrat pa lahko takšno vedenje preide že v preveč agresivno

in dominantno obnašanje, kar lahko privede do hudih poškodb. Vedeti moraš, da

želve v naravi večinoma živijo samotarsko življenje in ne potrebujejo družbe, tako kot si to zamišljamo mi, ljudje. Samička bi se v naravi samčku ob takem obnašanju lahko umaknila, medtem ko v terariju to ni mogoče. Če ji bo tvoj samček preveč »nagajal«, razmisli o tem, da bi ju ločila. Še posebej, če je do nje agresiven

tudi pri hranjenju. Lahko se zgodi, da samička zaradi njegovega nadlegovanja ne dobi dovolj hrane in zato zbolí.

Živijo, Tina!

Doma imam dve želvi
(samčka in samičko) in me
zanima, ali je normalno, da

